

Rhaglen brechu plant rhag y fflw 2016-17

Gwybodaeth ar gyfer ysgolion cynradd

Mae'r wybodaeth hon wedi ei chynllunio ar gyfer penaethiaid a staff ysgolion er mwyn ateb cwestiynau am frechlyn y fflw fydd yn cael ei gynnig i blant mewn ysgolion yr hydref hwn. Nid y bwriad yw i chi lungopio'r ddogfen hon i'w rhoi i blant neu rieni/gwarcheidwaid am y byddant yn derbyn gwybodaeth ar yr adeg briodol gan y tîm gofal iechyd.

Cefndir y rhaglen

Ym mis Medi 2013, cafodd rhaglen brechu plant rhag y fflw arferol ei chyflwyno'n raddol yng Nghymru. Mae'r rhaglen yn seiliedig ar gyngor arbenigol annibynnol, gan y Cyd-bwyllgor ar Imiwneiddio a Brechu (JCVI), sy'n cynghori llywodraeth y DU.

Mae plant yn gallu cael y fflw, yn yr un modd ag oedolion. Mae fflw ymysg plant yn arwain at absenoldeb o'r ysgol, llawer o ymweliadau â meddygon teulu, derbyniadau i'r ysbyty a gall achosi cymhlethdodau difrifol, yn arbennig ymysg plant ifanc. Bydd brechu plant yn helpu i'w diogelu rhag haint y fflw a bydd hefyd yn lleihau lledaenu'r fflw yn yr ysgol ac i deulu a ffrindiau yn y gymuned.

Mae brechlyn y fflw sy'n cael ei gynnig i'r rhan fwyaf o blant yn frechlyn chwistrell drwynol o'r enw Fluenz[®] Tetra, sy'n rhoi mwy o amddiffyniad i blant o'i gymharu â brechlynnau'r fflw trwy bigiad. Mae brechlyn y fflw ar ffurf chwistrell drwynol wedi cael ei ddefnyddio yn y DU am y tair blynedd diwethaf ac mae dros gan mil o ddosys wedi cael eu rhoi. Mae brechlyn tebyg wedi cael ei ddefnyddio yn UDA ers 10 mlynedd. Mae ganddo gofnod diogelwch rhagorol.

Pa blant fydd yn cael cynnig brechlyn chwistrell drwynol y fflw yn yr ysgol yr hydref hwn?

Bydd plant yn y dosbarth derbyn, blwyddyn 1, blwyddyn 2 a blwyddyn 3 yn yr ysgol gynradd yn cael cynnig y brechlyn fel rhan o raglen mewn ysgolion yn ystod tymor yr hydref 2016.

A yw plant cyn-ysgol hefyd yn cael cynnig brechlyn chwistrell drwynol y fflw?

Bydd plant sydd yn ddwy neu'n dair oed ar 31 Awst 2016 yn cael cynnig y brechlyn yn eu meddygfa (plant a anwyd ar neu rhwng 1 Medi 2012 a 31 Awst 2014).

Gall plant sydd yn bedair oed ar 31 Awst 2016 sydd heb ddechrau'r ysgol, pan fydd brechlyn y fflw'n cael ei gynnig yn yr ysgol, hefyd gael y brechlyn yn eu meddygfa.

Pam mai dim ond rhai plant sy'n cael cynnig brechlyn chwistrell drwynol y fflw nawr?

Mae plant dwy i saith oed yn cael cynnig brechlyn y fflw gan mai'r plant iau hyn sydd fwyaf agored i'r fflw ac yn fwy tebygol o gael eu derbyn i'r ysbyty.

Mae'r rhaglen brechu plant rhag y fflw yn cael ei chyflwyno'n raddol dros sawl blwyddyn. Fel yr holl raglenni imiwneiddio newydd, bydd y JCVI yn monitro ac yn asesu effaith y rhaglen yn ofalus er mwyn deall y rhaglen yn well a'i chyflwyno'n llawn.

Pryd mae angen rhoi brechlyn chwistrell drwynol y fflw?

Er mwyn iddo fod fwyaf effeithiol, bydd angen ei roi rhwng Hydref a Rhagfyr cyn i feirysau'r fflw ddechrau lledaenu yn y gymuned.

Gall feirysau'r fflw newid a bydd brechlyn yn cael ei wneud bob blwyddyn i gyd-fynd â'r feirysau y disgwylir iddynt ledaenu y gaeaf hwnnw. Bydd angen brechu plant bob blwyddyn i gael yr amddiffyniad gorau rhag y fflw.

Pryd cysylltir ag ysgolion?

Bydd eich bwrdd iechyd lleol yn cysylltu ag ysgolion yn eich ardal rywbryd rhwng Mehefin a Medi 2016. Efallai bydd rhywun eisoes wedi cysylltu â chi. Byddant yn esbonio pryd bydd y rhaglen yn cael ei chyflwyno yn eich ysgol.

Sut bydd yr ysgol yn gysylltiedig â'r rhaglen brechu rhag y fflw?

Bydd trefniadau lleol ar gyfer eich ysgol chi yn cael eu gwneud gan eich tîm nyrsio ysgol a fydd yn cysylltu er mwyn cytuno ar yr hyn fydd ei angen. Bydd angen dosbarthu llythyr i rieni, taflen a ffurflen gydsynio i bob disgybl sydd i fod i gael y brechlyn, a dylid dychwelyd y ffurflenni cydsynio i'r ysgol cyn y brechu. Bydd angen i ystafell addas fod ar gael ar gyfer y sesiwn frechu. Bydd timau gofal iechyd yn gweithio gydag ysgolion i amharu cyn lleied â phosibl.

Gofynnir i'r ysgolion helpu gyda'r tasgau na all y tîm gofal iechyd eu gwneud yn hawdd, fel anfon gwybodaeth gartref gyda'r plant, casglu ffurflenni cydsynio wedi eu cwblhau, mynd â phlant i'r sesiwn imiwneiddio ac oddi yno a chynorthwyo gyda'r gwaith o adnabod plant unigol. Gall fod angen i'r nyrs ysgol gadw cyswllt agos â'r ysgol pan fydd gan blant enwau tebyg.

Bydd darparu'r rhaglen yn dibynnu ar drefniadau lleol a'r ysgolion yn cytuno i gynnal y sesiwn frechu. Os na fydd ysgolion yn cynnal sesiynau, gall fod angen rhyddhau plant o'r ysgol er mwyn iddynt gael eu brechu yn eu meddygfa.

Pwy fydd yn rhoi brechlyn chwistrell drwynol y fflw i blant yn yr ysgol?

Caiff y rhaglen ei darparu gan dîm gofal iechyd sy'n cynnwys nyrsys, gweithwyr cymorth gofal iechyd a staff gweinyddol. Gallant fod yn rhan o dîm nyrsio ysgol neu imiwneiddio ysgol.

Sut bydd brechlyn chwistrell drwynol y fflw yn cael ei roi?

Gelwir brechlyn chwistrell drwynol y fflw yn Fluenz[®] Tetra, a chaiff ei roi fel chwistrell. Bydd un chwistrell yn cael ei rhoi i fyny pob ffroen. Bydd y plentyn yn gallu anadlu fel arfer tra bod y brechlyn yn cael ei weinyddu.

Dywed plant sydd wedi cael y brechlyn hwn ei fod yn deimlad coslyd i fyny'r trwyn.

Beth fydd yn digwydd os bydd plentyn yn anhwylyd ar ôl brechlyn chwistrell drwynol y fflw?

Mae gan frechlyn chwistrell drwynol y fflw record ddiogelwch rhagorol, ond fel unrhyw feddyginiaeth, gall nifer fach o bobl deimlo'n anhwylyd ar ôl ei gael.

Os bydd plentyn yn anhwylyd ar ôl ei frechlyn:

- os yw'r tîm gofal iechyd yn dal ar y safle, gofynnwch iddyn nhw am gyngor uniongyrchol.
- os yw'r tîm gofal iechyd wedi gadael y safle, rheolwch y sefyllfa yn unol â'r polisïau presennol ar gyfer salwch disgyblion yn yr ysgol. Ar ôl gwneud trefniadau priodol ar gyfer y plentyn, cysylltwch â'r tîm gofal iechyd er mwyn sicrhau eu bod yn ymwybodol o'r digwyddiad.

A all plant ddal y fflw o frechlyn chwistrell drwynol y fflw?

Na. Mae Fluenz[®] Tetra yn cynnwys feirysau sydd wedi cael eu gwanhau er mwyn ei atal rhag achosi'r fflw.

Mae'r brechlyn yn helpu plant i ddatblygu imiwnedd yn yr un ffordd â haint naturiol (ond heb y symptomau cas). Oherwydd hyn, mae'r brechlyn chwistrell drwynol yn fwy effeithiol na brechlynnau pigiad, yn arbennig ymysg plant.

A oes unrhyw sgil-ffeithiau i frechlyn chwistrell drwynol y fflw?

Mae sgil-ffeithiau difrifol yn anghyffredin ond gall llawer o blant gael trwyn yn rhedeg neu'n llawn, cur pen, blinder weithiau neu golli archwaeth bwyd sydd ond yn para am gyfnod byr.

A all bob plentyn gael y brechlyn chwistrell drwynol?

Dylid cyfeirio pob cwestiwn am addasrwydd y brechlyn ar gyfer plant unigol at y tîm gofal iechyd, ni fydd disgwyl i staff yr ysgol ateb cwestiynau'n ymwneud â hyn.

Bydd y brechlyn chwistrell drwynol yn addas ar gyfer y rhan fwyaf o blant. Cynghorir rhieni plant na allant gael y brechlyn chwistrell drwynol gan y tîm nyrsio i gysylltu â'u meddygfa i drefnu pigiad o frechlyn y fflw.

A yw plant yn cael eu hamddiffyn rhag y fflw am oes ar ôl cael brechlyn chwistrell drwynol y fflw?

Na. Gall feirysau'r fflw newid ac mae brechlyn yn cael ei wneud bob blwyddyn i gyd-fynd â'r feirysau y disgwylir iddynt fynd o gwmpas y gaef hwnnw.

Bydd angen i blant gael eu brechu bob blwyddyn er mwyn cael yr amddiffyniad gorau rhag y fflw.

Sut bydd cydsyniad rhieni/gwarcheidwaid yn cael ei roi?

Bydd cydsyniad rhieni'n cael ei drefnu trwy lythyr, taflen wybodaeth a ffurflen gydsynio y bydd y tîm gofal iechyd yn eu darparu. Yn ddelfrydol, anfonir y wybodaeth hon gartref o'r ysgol gyda'r plentyn. Dylai'r rhiant/gwarcheidwad lofnodi'r ffurflen gydsynio a'i dychwelyd erbyn y dyddiad cytûn i'r ysgol, lle bydd y tîm gofal iechyd yn ei chasglu.

A yw rhieni'n gallu gwrthod i'w plentyn gael ei frechu?

Ydyn. Nid yw brechu'n orfodol. Bydd angen i rieni roi cydsyniad gwybodus ar gyfer y brechiad.

A fydd angen i'r rhieni fod yn bresennol pan fydd y brechlyn yn cael ei roi?

Nid oes disgwyl i'r rhieni fynychu pan fydd eu plentyn yn cael y brechlyn.

Beth sy'n digwydd os yw plentyn yn absennol o'r ysgol ar ddiwrnod y sesiwn frechu?

Pan fydd cydsyniad rhiant wedi cael ei roi i blentyn gael brechlyn y fflw yn yr ysgol ond bod y plentyn yn absennol ar ddiwrnod y sesiwn, bydd y tîm gofal iechyd yn darparu llythyr ar gyfer y rhiant i'w alluogi i drefnu i'w blentyn gael brechlyn y fflw yn ei feddygfa.

A all staff yr ysgol gael y brechlyn?

Nid fel rhan o'r rhaglen brechu plant rhag y fflw.

Nid yw Fluenz[®] Tetra, brechlyn chwistrell drwynol y fflw a ddefnyddir yn y rhaglen hon, wedi ei drwyddedu i'w ddefnyddio ar gyfer oedolion.

Dylai staff ysgol sydd mewn mwy o berygl o gael cymhlethdodau yn sgil y fflw oherwydd beichiogrwydd, oedran neu gyflwr meddygol gael eu brechu rhag y fflw gan eu meddyg teulu neu yn eu fferyllfa gymunedol.

Gall rhai darparwyr addysg ddewis cynnig brechlyn y fflw i athrawon neu staff yr ysgol trwy eu gwasanaethau iechyd galwedigaethol eu hunain.

Gall unigolion nad ydynt yn gymwys ar gyfer brechlyn fflw y GIG am ddim neu fel rhan o gynllun iechyd galwedigaethol ddewis prynu brechlyn y fflw yn breifat o fferyllfa gymunedol.

Ble gallaf gael mwy o wybodaeth?

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch â'ch nyrs ysgol a enwir a all roi gwybodaeth ac adnoddau ar gyfer rhieni a disgyblion i chi.

Ceir dolenni i adnoddau defnyddiol ar y rhyngwyd isod:

Tudalen rhaglen brechu plant rhag y fflw 2016/17 ar y we
www.iechydchyhoedduscymru.org/brechlynffliwplant

Mae mwy o wybodaeth am y fflw a brechu ar gael yn
www.nhsdirect.wales.nhs.uk/encyclopaedia/f/article/flu_seasonal?locale=cy

Tudalen trechu'r fflw ar y we
www.curwchffliw.org

Bydd taflen fflw plant 2016 ar gael yn
<http://www.nhsdirect.wales.nhs.uk/doityourself/vaccinations/Leaflets?locale=cy>

Taflen gwybodaeth i gleifion Fluenz[®] Tetra
www.medicines.org.uk/emc/medicine/29109